

Çapkın Kelimelerin Hikayeleri 7

– ylmztzgl · 27 Nisan 2026

çapkınçapkın /ekşi etimoloji/kelimelerin hikayeleri

çapkın

sıfat

1.

her fırsatta karşı cinsle aşk ilişkisine giren, geçici aşklar ardında koşan (kimse).

2.

cinsellik taşıyan ya da cinsel istekli.

"adamın çapkın bakışları vardı"

3.

mec.

yaramaz ve haylaz.

"çapkına bak sen, neler söylüyor!"

4.

kimi zaman okşayıcı bir sevgi sözü olarak da kullanılır.

"hele çapkına, ne güzel de kandırıyor beni"

diye anlamlandırdığımız bu kelimenin bir de kökenine bakalım diyerek usta nişanyan a danışıyoruz ...

köken

orta türkçe çapgun “hızlı koşan (at), akın, saldırı” sözcüğünden evrilmiştir. bu sözcük orta türkçe çap- “hızlı gitmek, akın etmek” filinden türkiye türkçesi +gın ekiyle türetilmiştir.

daha fazla bilgi için çap- maddesine bakınız.

ek açıklama

karş. yalı çapkını “hırsız kuşu”.

benzer sözcükler

çapkınlık, yalı çapkını

tarihçe (tespit edilen en eski türkçe kaynak ve diğer örnekler)

türkiye türkçesi: “hızlı koşan” [anon., ebâmüslim-nâme terc., 1500 yılından önce]

ol kadar yürür kim ardından çapgın at yetişmez

türkiye türkçesi: [mehmet hemdemi çelevi, solakzade tarihi, 1644]

nice bi? cenk-cuyan ile azerbeycan üzerine çap?un itmeğe ferman buyurmuş idi

çağatayca: “... akın” [pavet de courteille, dictionnaire turc oriental, 1650]

çapgun, çap?un: irruption [akın], vent violent [şiddetli yel], cheval noir aux allures rapides [hızlı koşan kara at], combat [çatışma]

türkiye türkçesi: “... uçarı” [ahmed vefık paşa, lehce-i osmani, 1876]

çapkın: çapul malı. çapan, yürük, yelip koşucu, çabuk at. sürtük, hercai, derbeder, çul tutmaz, uçarı.

peki ustayı dinleyelim birde çap sözcüğüne bakalım...

çap

paylaş

köken

ermenice çap ??? “ölçü” sözcüğünden alıntıdır.

ek açıklama

ermenice metinlerde 5. yy'dan itibaren sıklıkla görülür. karş. hraçya acaryan, ??????? ????????? ???????
ııı.627. nihai kaynağı muğlaktır. türkçeye ilk önce “top ve mermi kutru” anlamıyla girmiştir. 19. yy ortalarından önce yazılı kaynaklarda rastlanmaz.

benzer sözcükler

çapsız, yarıçap

tarihçe (tespit edilen en eski türkçe kaynak ve diğer örnekler)

“bir tahıl ölçüsü” [ömer l. barkan, osmanlı imparatorluğunda zirai ekonominin hukuki..., 1600 yılından önce]

cu“mle hâssa-i hu“mâyun içü“n u“ç yu“z cab çeltu“k ekilu“b ziyâde ekilmeye.

“boru ölçüsü, tüfek ve mermi ölçüsü, hacim ölçüsü” [kieffer & bianchi, dictionnaire turc-français, 1835]

calibre: çap ... top çapı

[ahmed vefık paşa, lehce-i osmani, 1876]

çap: ekser müdevver ve mücessem [dairesel ve hacimli] şeylerin nisabı, ölçecek alet. dokuz, onbeş, yirmibir çapında top. bina çapı: ebniye nezareti [imar bakanlığı] tarafından verilen tezkire ve ölçü.

yarıçap [geometri terimleri, 1937]

'yarıçap', merkezi çemberin bir noktasına bağlayan bir doğru çizgidir.

şimdi üstadın açıklamasıyla bizim kelitemiz yani çapkın açıklanamıyor çünkü türkçede iki adet çap var biri bu olabilir diğeri si ise düz olmayan eğri alamındaki çap/peş/gönye /45derece bu tabirler aynı anlamlıdır yamuk eğri doğru olmayan kesim anlamında da kullanılır doğramacılıkta çap ve peş tabirleri şimdi dönelim konumuza ,çapkın ve sapkın kelimeleri aslında eş anlamlıdır

sapkın

sıfat

1.

doğru yoldan ayrılmış, özellikle dinsel inancını yitirmiş olan.

2.

sapkıya uğramış olan.

köken... nişanyan ustanın yorumu

orta türkçe sap- "yoldan ayrılmak, şaşmak" filinden evrilmiştir.

ek açıklama

eski türkçe sap- "iplik veya sap geçirmek; bağlamak" fiiliyle anlam bağı kurulamaz.

benzer sözcükler

sapak, sapıl-, sapıt-, sapkın, saptır-

bu maddeye gönderenler

sapa, sapık

tarihçe (tespit edilen en eski türkçe kaynak ve diğer örnekler)

kıpçakça: [ebu hayyan, kitabul-idrak, 1312]

saptı [[yoldan ayrıldı]] ... sapturdu [[başkasını yoldan ayırdı]]

türkiye türkçesi: [aşık paşa, garib-name, 1330]

?a?dan ayruk nesneye tapmadılar / dutdılar doğru yolu sapmadılar

türkiye türkçesi: sapıt- [şer'iyecileri, 1500 yılından önce]

evümü? sabı?a sahibi olan nasrüddin nam kimesne izn vermiş ki ol suyu öte sapıtup [saptırıp] yine memerrine götüre.

evet şimdi bu bilgiler ve kendi dağarcığımızdaki bilgiler doğrultusunda konuyu toparlayalım ... tabiki bu benim yorumum.

çap -kın

önce çapı ele aldık yan ,tali düz olmayan peş,anlamına geliyor .

kın ise kesici bir silahın kılıfı...

şimdi bu çapkın kişi silahını, kendi kınına ,koyulması gereken yere koymayıpta saparak çap yoldan

giderek başka kınlara koyan, yada koymaya hevesli kişi ...
peki silah ne alaka dersiniz yine nişanyan ustaya baş vuruyoruz söyle diyor usta ...

arak

paylaş

köken

eski türkçe yarık veya yarak "donanım, zırh, silah" sözcüğünden evrilmiştir. bu sözcük eski türkçe yara-
filinden eski türkçe +uk ekiyle türetilmiştir.

daha fazla bilgi için yara- maddesine bakınız.

ek açıklama

güncel anlamı 18. yy'dan itibaren türemiş olmalıdır.

moğolca carag "gereç, alet" türkçeden alıntıdır.

bu maddeye gönderenler

dalyarak (dallama)

tarihçe (tespit edilen en eski türkçe kaynak ve diğer örnekler)

eski türkçe: "donatı" [uigurica ı-ıv, 1000 yılından önce]

sü sülep yarık kedip [ordu düzüp silah/zırh kuşanıp]

eski türkçe: [kaşgarî, divan-i lugati't-türk, 1073]

yarık: ad-duru? wa'l-cewaşın [zincir veya tabaka zırh]

türkiye türkçesi: [anon., ferec ba'd eş-şidde, 1451 yılından önce]

karvan ?alkı hem yaraklandılar [silahlandılar, donandılar], atlandılar, karşı durdılar, mu?kem ceng
étdiler...

aslında konunun özi budur sapak ,sapık ve saplamak da aynı kökten geliyor benim bakış açımdan bu
kelimeleride gözden geçirirseniz haklı olduğumu görürsünüz.

yine geldik bir kelimenin hikayesinin sonuna ,sürçi lisan ettiysek affola ,kalın sağlıcakla.